

Oecanthus pellucens (SCOPOLI, 1763) (Orthoptera: Gryllidae) w Białowieży z uwagami o rozmieszczeniu i biologii

Oecanthus pellucens (SCOPOLI, 1763) (Orthoptera: Gryllidae) in Białowieża with notes
on distribution and biology

Tomasz MOKRZYCKI¹, Adam KOCZUK², Rafał KOWALCZYK³

¹ Katedra Ochrony Lasu, Instytut Nauk Leśnych SGGW,
ul. Nowoursynowska 159/34, 02-776 Warszawa; tomasz_mokrzycki@sggw.edu.pl

² ul. Tropinka 97, 17-230 Białowieża; adam.koczuk@tetrapak.com

³ Instytut Biologii Ssaków PAN, ul. Stoczek 1, 17-230 Białowieża; rkowal@ibs.bialowieza.pl

KEY WORDS: Orthoptera, Gryllidae, new record, Białowieża Forest.

Oecanthus pellucens (SCOPOLI, 1763) jest jedynym przedstawicielem rodzaju *Oecanthus* SERVILLE, 1831 w Polsce. Na świecie występuje w północnej Afryce, południowej Europie, na rozproszonych stanowiskach w środkowej Europie, Kaukazie i południowo-zachodniej Syberii (LIANA 1975). Z kraju podawany był kilkakrotnie do połowy XX wieku: z Górnego Śląska, Jury Krakowsko-Wieluńskiej (okolice Ojcowa) i Rzeszowa (LIANA 1975, 1976). LIANA (1976, 1990) podaje, że na terenie Jury *Oecanthus pellucens* raczej całkowicie wyginął (także w Ojcowskim Parku Narodowym). Od roku 2011 nakwietnik znów notowany jest w Polsce na wielu stanowiskach w Polsce południowo-wschodniej (BRODAKCI 2018).

Gatunek odnaleziono ostatnio w Białowieży:

– FD94 Białowieża, ul. Tropinka, 28 VIII 2020, 2♂ stwierdzono na podstawie strydulacji.

Jednego osobnika zaobserwowano siedzącego na podbitce dachu, drugiego wykazano wyłącznie na podstawie dźwięku, w niedużej odległości od pierwszego. Obydwa zaczęły być aktywne ok. godz. 19⁰⁰ (obserwacja A. KOCZUK).

LIANA (1976) podaje za KUNTZE i NOSKIEWICZEM (1938), że na Podolu był typowym gatunkiem dla skalistych ścianek z roślinnością murawowo-zaroślową. KLAUS i in. (2013) wskazują, że dorosłe owady preferują rośliny wyrastające ponad pozostałe gatunki, np. trzcinnik – *Calamagrostis*, krwawnik – *Achillea*, marchew – *Daucus*, dziewanna – *Verbascum*, wiesiołek – *Oenothera*, dziurawiec – *Hypericum*,

nawłóć kanadyjska – *Solidago canadensis*, a także krzewy i niskie drzewa. W ciągu dnia owady chowają się pod liśćmi.

Dorosłe owady pojawiają się od lipca do września. Maksimum pojawu przypada na sierpień. Odzywają się od godz. 18⁰⁰ do 4⁰⁰, najintensywniej koło północy. Charakterystyczny dźwięk ułatwia odróżnienie tego gatunku od pozostałych *Orthoptera* i może pomóc w identyfikacji nowych stanowisk. Owady najczęściej składają jaja na wymienionych wyżej łodygach roślin zielnych (KLAUS i in. 2013). Te gatunki roślin występują pospolicie na polanie białowieskiej. Nagrany dźwięk pozwolił udokumentować nowe stanowisko i ułatwił identyfikację *Oecanthus pellucens*.

PIŚMIENNICTWO

- BRODAKCI M. 2018: New and reappearing species of Orthoptera in Poland (ss. 7–8) [W:] A. KRIŠTÍN, P. KAŇUCH, A. HOCHKIRCH (red.) II. European Congress on Orthoptera Conservation, Smolenice, Slovakia, 19–21 September 2018. Book of Abstracts.
- KLAUS D., HELD M., SCHMOLL A., HAUSOTTE M. 2013: Einaktuelles Vorkommen des Weinhähnchens, *Oecanthus pellucens* (SCOPOLI, 1763) in Leipzig / Sachsen (Orthoptera, Ensifera, Gryllidae). *Mauritiana*, **25**: 158–186.
- KUNTZE R., NOSKIEWICZ J. 1938: Zarys zoogeografii polskiego Podola. *Prace Naukowe, Wydawnictwo Towarzystwa Naukowego we Lwowie, Dział II*, **4**: VIII + 538 ss.
- LIANA A. 1975: Świerszcze (Orthoptera, Grylloidea) Polski. *Fragmenta Faunistica*, **20** (12): 179–210.

LIANA A. 1976: Prostoskrzydłe (Orthoptera) siedlisk ksero-
termicznych na Wyżynie Małopolskiej. *Fragmenta Faunistica*,
20 (25): 469-558.

LIANA A. 1900: Reliktowe i rzadkie gatunki prostoskrzydłych
Orthoptera w faunie Ojcowskiego Parku Narodowego.
Prądnik, *Prace i Materiały Muzeum im. prof. Władysława
Szafera*, **1**: 65-67.

Wpłynęło: 1 września 2020
Zaakceptowano: 5 grudnia 2020